

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku K. M.
przy uczestnictwie Z. M., J. M., S. K., K. Ć. i M. S.
o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika Z. M.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 4 października 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Z. M. – uczestnik postępowania o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku z wniosku K. M. złożył skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 4 października 2018 r., którym zmieniono postanowienie wstępne Sądu Rejonowego w M. z dnia 6 grudnia 2017 r. poprzez stwierdzenie, że gospodarstwo rolne wchodzące w skład spadku po E. M. nabyli na podstawie ustawy: żona J. M. oraz dzieci Z. M., K. M. i M. S. – wszyscy po ¼ części.

Sąd Najwyższy zważył:

W skardze kasacyjnej nie wskazano żadnej z przyczyn przyjęcia skargi do rozpoznania wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Podniesiono natomiast, że zachodzi „konieczność kontroli orzeczenia Sądu II instancji wydanego z naruszeniem przepisów procedury w stopniu uzasadniającym wniesienie skargi kasacyjnej. W szczególności w związku z budzącą wątpliwość interpretacją art. 679 k.p.c.”

W pierwszej kolejności należy wskazać, że postępowanie kasacyjne nie polega na udzieleniu stronie skarżącej wskazówek i odpowiedzi na dręczące ją wątpliwości odnośnie do sposobu prowadzenia postępowania w konkretnej sprawie. Wniesienie skargi kasacyjnej oznacza skorzystanie z nadzwyczajnej drogi odwoławczej, przysługującej od prawomocnego orzeczenia sądowego i ma na uwadze głównie cel publiczny, to znaczy przez dokonanie wykładni wątpliwych przepisów oraz istotnych zagadnień prawnych ma prowadzić do ujednolicenia stosowania prawa. Zgodnie zatem z art. 398⁴ § 2 k.p.c. wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma mieć własne uzasadnienie, odrębne od uzasadnienia podstaw kasacyjnych. Uzasadnienie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. ma przekonać Sąd Najwyższy o spełnieniu przez skarżącego w treści wniosku przynajmniej jednej z czterech przesłanek wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., stanowiących o dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2019 r., IV CSK 467/18, nie publ.). Wyjaśnienie każdej z przyczyn przyjęcia skargi do rozpoznania wymienionych w tym przepisie powinno czynić zadość wymaganiom stawianym im w ukształtowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno zatem spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 – nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 – nie publ.). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy bowiem postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu

faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 – nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia tej przesłanki jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.). Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku istnienia rozstrzygnięcia problemu – nie zaszły żadne okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Natomiast przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego wskazania, które przepisy mają być poddane wykładni Sądu Najwyższego. Konieczny jest również opis wątpliwości związanych z wykładnią powołanych przepisów, polegający na zarysowaniu możliwych sposobów jej dokonania, wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawieniu własnej propozycji interpretacyjnej. W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie należy również, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15; z dnia 27 listopada 2015 r., IV CSK 330/15 – nie publ.), przy czym nie chodzi tu o rozbieżności w wykładni pomiędzy sądem pierwszej i drugiej instancji, które orzekały w danej sprawie (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

20 lutego 2014 r., IV CSK 505/13, nie publ.). Jeżeli jednak Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii wykładni powołanych przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu, brak jest interesu publicznego w przyjęciu takiej skargi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r., II UK 515/13; z dnia 16 lipca 2013 r., II UK 142/13 – nie publ.).

Z kolei do skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 – nie publ.). Nie może budzić wątpliwości kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Nie wystarcza oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, jeżeli nie spowodowało ono wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, nie publ.).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżącego pozwala przyjąć, że chciał on oprzeć skargę kasacyjną na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 2 lub pkt 4. Żadna z tych przesłanek jednak nie została wykazana w odpowiedni sposób. Skarżący nie powołał rozbieżnych judykatów sądów powszechnych ani Sądu Najwyższego, które ilustrowałyby problemy związane z wykładnią art. 679 k.p.c. Nie zarysował nawet odmiennych poglądów wyrażanych w piśmiennictwie, ani nie pokusił się o samodzielne, przekonujące przedstawienie minimum dwóch możliwości dokonywania wykładni tego przepisu. Także w odniesieniu do oczywistej zasadności skargi, uczestnik postępowania nie

zawarł w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania argumentacji odzwierciedlającej jego tok myślenia, w jaki sposób ewentualne naruszenia przepisów postępowania, do których odnosi się w zgeneralizowany sposób miałyby doprowadzić na tle niniejszej sprawy do wydania oczywiście błędnego rozstrzygnięcia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

aj